

STUDIA IBERYSTYCZNE

**Księga Pamiątkowa dedykowana
Profesor Jadwidze Koniecznej-Twardzikowej**

STUDIA IBERYSTYCZNE
nr 8

Redakcja pisma „Studia Iberystyczne”

Anna Sawicka (redaktor naczelny i sekcja katalońska)

Maria Filipowicz-Rudek (sekcja galicyjska)

Anna Rzepka (sekcja portugalska)

Ewa Nawrocka (sekcja iberoamerykańska)

Rosanna Krzyszkowska-Pawlik (sekretarz redakcji)

ZROZUMIEĆ JEZYK, PRZETŁUMACZYĆ ŚWIAT

**Księga Pamiątkowa dedykowana
Profesor Jadwidze Koniecznej-Twardzikowej**

Pod redakcją:
Marii Filipowicz-Rudek,
Małgorzaty Jędrusiak,
Agaty Komorowskiej

Księgarnia Akademicka
Kraków 2009

Copyright by Instytut Filologii Romańskiej Uniwersytetu Jagiellońskiego

Recenzenci:

dr hab. Beata Baczyńska (prof. UW)
 dr hab. Anna Bochnak (prof. UJ)
 dr hab. Jerzy Brzozowski (prof. UJ)
 dr hab. Jadwiga Miszańska (prof. UJ)
 prof. dr hab. Stanisław Wiślak

Konsultacja językowa:

R. Sergio Balches Arenas
 Karolina Farrel
 Xavier Farré Vidal
 Justyna Mętrak

Korekta: Ewa Popielarz, Anna Wawrzyniak
 Skład i łamanie: Małgorzata Manterys-Rachwał
 Projekt okładki: Marzena Blecharczyk

Publikacja dofinansowana przez
 Wydział Filologiczny Uniwersytetu Jagiellońskiego

ISBN 978-83-7638-015-5

KSIĘGARNIA AKADEMICKA

ul. św. Anny 6, 31-008 Kraków
 tel./faks: 12 431-27-43, 12 663-11-67
 e-mail: akademicka@akademicka.pl
 Księgarnia internetowa:
 www.akademicka.pl

Spis treści

Anna Sawicka: Zrozumieć język – przetłumaczyć świat – zrozumieć świat	7
Maria Filipowicz-Rudek: Kalendarium życia. O nieustającym dialogu między Don Kichotem a Sancho Panzą	13
Przegląd ważniejszych publikacji Profesor Jadwigi Koniecznej-Twardzikowej	23
Piotr Sawicki: Trzydzieści lat, parę chwil – nie tylko w Krakowie. Głosa do portretu Jadwigi	29
Olgierda Furmanek, Hanna Połomska: Z panią Jadwigą po przygodę	39

ZROZUMIEĆ JĘZYK

Beata Brzozowska-Zburzyńska: Przegląd niektórych hiszpańskich przymków przestrzennych	57
Monika Głowicka: Koncept liczbowy w polskich i hiszpańskich związkach frazeologicznych	75
Danuta Piekarz: L'uso di forme di cortesia in italiano e in polacco – approccio contrastivo	93
Ewa Stala: Hiszpański Buenos Aires w kontekście historyczno-kulturowym	103
Andrzej Zieliński: El concepto de <i>perífrasis verbal</i> : su origen y datos historiográficos	111
Małgorzata Jędrusiak: <i>Operacje</i> Zeno Vendlera a „rezultatywność” w języku hiszpańskim	121
Agata Komorowska: Concepto de emisor y la deixis de persona en los textos periodísticos	133

PRZETŁUMACZYĆ ŚWIAT

Danuta Kucala: Różne spojrzenia na autonomię przekładu	149
Tadeusz Szczerbowski: O przekładzie kreatywnym (malajski pantun)	161

Anna Bednarczyk: <i>Sonety krymskie</i> po rosyjsku – kilka uwag o przekładach romantycznych i współczesnych	173
Piotr Sawicki: Zagadka „fujarki ze srebra”. <i>Pieśni hiszpańskie</i> Edwarda Porębowicza – od spolszczenia do oryginału	189
Urszula Aszyk: En torno a la recepción crítica e intentos de traducción del <i>Arte nuevo de hacer comedias</i> de Lope de Vega en Polonia.....	217
Jerzy Achmatowicz: Maternidad, cantos y flores... (algunos aspectos sobre traducción del <i>Nican Mopohua</i> , la principal fuente de estudios del fenómeno guadalupano en México).....	233
Tomasz Pindel: Tłumacz i jego błędy, czyli o krytyce przekładu w prasie.....	253
Marzena Chrobak: Bracia Malinche, czyli o tym, jak Fortuna sprzyja śmiałym tłumaczom. Szkice.....	265
Xavier Farré Vidal: <i>Los inmigrados</i> de Lojze Kovačič en la traducción al español	275
Maja Koszarska: „Wiedźmin” czy <i>brujo</i> ? Kilka uwag o tłumaczeniu neologizmów.....	287
Olgierda Furmanek: Usefulness of the backtranslation process in poetry translation	301
Olgierda Furmanek: Entrevista con Ana María Fagundo	319
Sabina Deditius: Świat Wysp Kanaryjskich oczami Alonso Quesady na przykładzie tłumaczenia na polski opowiadań ze zbioru <i>Kanaryjczyk</i>	333
Urszula Dąbwska-Prokop: Uwagi o tłumaczeniu dokumentów	343
Katarzyna Kruk-Junger: Czy wystarczy rozumieć, by tłumaczyć? Czyli w poszukiwaniu idealnego tłumacza ustnego	355
Ubaldo Cerezo Rubio: El Traductor Jurado de polaco en España. Aspectos cuantitativos	365

ZROZUMIEĆ ŚWIAT

Maria Falska: Struktura czasowa w komedii Jaime Saloma <i>El baúl de los disfraces</i> (<i>Kufer z kostiumami</i>) i jej możliwe źródło inspiracji	397
Nina Pluta: Los interpretadores o sobre cómo enfocan la realidad los protagonistas de la narrativa pseudo-criminal hispanoamericana	409
Olga Glondys: La Polonia cercana e idealizada de los exiliados republicanos catalanes	423
Maria Filipowicz-Rudek, Hubert Hładij: Na wozie Maragaty	437

Małgorzata Jędrusiak
Uniwersytet Jagielloński

Operacje Zeno Vendlera a „rezultatywność” w języku hiszpańskim

Słowa kluczowe: aspekt, Aktionsart, czasownik.

Abstract:

In the present paper we analyse the Vendler's *accomplishments* in Spanish language. The aim of this analysis is to find out how in this group of predicates, “resultativity”, a feature which indicates that an action is not only finished but that it has also reached a result, is realised. In Polish “resultativity” is a differential feature of the prototypical aspectual opposition (*czytać/przeczytać*).

Keywords: aspect, Aktionsart, verb.

Resumen:

El objetivo del presente artículo será describir algunas características de las *realizaciones* (tipo de predicados según la clasificación de Z. Vendler). Se intenta verificar cómo en castellano, en dicho tipo se realiza la “resultatividad”, rasgo que indica que la acción no sólo ha acabado sino que también se ha logrado un resultado. En polaco esta “resultatividad” constituye el rasgo diferencial de la “prototípica” oposición aspectual (*czytać/przeczytać*).

Palabras clave: aspecto, Aktionsart, verbo.

W niniejszym artykule chcemy zająć się cechami grupy *accomplishments* (pol. ‘operacje’, hiszp. *realizaciones*) i na przykładzie języka hiszpańskiego sprawdzić obecność cechy „rezultatywności” w predykatkach¹ należących do tej klasy. Przez „rezultatywność” rozumiemy zamknięcie w pewnym odcinku czasu oraz wyczerpanie akcji, łączące się z osiągnięciem jakiegoś rezultatu.

Tak rozumianą cechę „rezultatywności” realizuje się przez kategorię aspektu w języku polskim dla formy dokonanej prototypowych par aspektowych „czytać książkę” – „przeczytać książkę”. Dla języka hiszpańskiego będzie nas interesowała obecność tej cechy w samym znaczeniu predykatów z grupy „operacji” – znaczeniu niezależnym od działania kategorii gramatycznych (możliwym dla określenia formy bezokolicznikowej), zdeterminowanym przez kontekst, obecność okoliczników itd.

Cecha „rezultatywności” charakteryzuje inną vendlerowską klasę – *achievements* (pol. ‘osiągnięcia’, hiszp. *logros*). W znaczeniu tych predykatów (np. *encontrar*) *a priori* przewidziany został rezultat. Chcemy sprawdzić, czy i w jaki sposób cechę tę mogą realizować „operacje”.

1. Kilka słów o klasyfikacji Vendlera

W swoim klasycznym, stanowiącym punkt odniesienia dla wielu lingwistów, podziale Zeno Vendler [1968], jak sam to ujął, postanowił zdefiniować „schematy czasowe” czasowników² determinujące ich użycie. Jako podstawę klasyfikacji przyjmuje (szeroko rozumiane³) kryterium czasu.

¹ Przez predykat rozumiemy grupę orzeczenia.

² Mimo tytułu *Verbs and Times* autor nie opiera się na znaczeniu samych leksemów, ale często bierze pod uwagę znaczenie całego predykatu.

³ „These considerations are not limited merely to the obvious discrimination between past, present, and future; there is another, a more subtle dependence on

Celu autora nie stanowi stworzenie kompletnego, dyskretnego podziału na grupy czasowników czy predykatów. Schematy czasowe, które on definiuje, mają pełnić funkcję punktów odniesienia, pozwalających opisać zachowanie czasowników. W wyniku takiego podejścia autor nie zakłada, że każdy czasownik jest na stałe przypisany do jednej grupy⁴. Vendler od początku przyjmuje założenie, że czasowniki tworzą pewnego rodzaju kontinuum. Swoje schematy czasowe tworzy na podstawie „typowych” przykładów, do których reszta predykatów może zostać porównana.

Our first task therefore will be to locate and to describe the most common time schemata implied by the use of English verbs. To do this I need some clear-cut examples which, at least in their dominant use, show forth these schemata in pure form. At this stage, I shall try to avoid ambiguous terms and ignore stretched and borderline uses [Vendler, 1968: 98-99].

Pierwszym wprowadzonym przez autora kryterium jest test progresywności.

W wyniku jego zastosowania Vendler otrzymuje podział na czasowniki posiadające formy czasów ciągłych i takie, które ich nie posiadają.

Czasowniki, których można używać w czasach ciągłych, dzieli na: *activity terms*⁵ (Vendler podaje tu przykład *to run* i *to push the cart*) i *accomplishment terms* (posługuje się przykładem *draw a circle*). Grupy te różnią się charakterystyką przebiegu akcji: jeżeli powiemy *he is running* (*activity*), to nawet jeśli biegnący zatrzyma się w następnym momencie, prawdziwe będzie zdanie *he did run*. Z tego

that concept: the use of a verb may also suggest the particular way in which verb presupposes and involves the notion of time” [Vendler, 1968: 97].

⁴ Wręcz przeciwnie – czasowniki realizujące więcej niż jeden schemat czasowy uważa za najciekawsze: „As a matter of fact, precisely those verbs that call for two or more time schemata will provide the most interesting instances of conceptual divergence in this respect – an ambiguity which, if undetected might lead to confusion” [Vendler, 1968: 98].

⁵ Pol. ‘predykaty aktywnościowe’, hiszp. *actividades*.

wynika, że – jak to ujmuje Zeno Vendler [1968: 101] – jeśli ktoś biegł przez pół godziny, to znaczy, że biegł w każdym momencie czasu składającym się na te pół godziny.

Inaczej sprawa wygląda w wypadku *accomplishment terms*, które powyższych warunków nie spełniają:

If it is true that someone is running or pushing a cart now, then even if he stops in the next moment it will be still true that he did run or did push the cart. On the other hand, even if it is true that someone is drawing a circle or is running a mile now, if he stops in the next moment it may not be true that he did draw a circle or did run a mile [Vendler, 1968: 100].

Czasowniki, które nie mogą być używane w czasach ciągłych, Vendler dzieli na *achievement terms* (autor przytacza przykład *to reach the top*), czyli te, które wydarzają się w konkretnym pojedynczym momencie czasu, oraz *state terms*⁶ (tę grupę reprezentuje czasownik *to love*), które trwają przez pewien okres.

2. Osiągnięcia

Oparty na schematach czasowych podział przeprowadzony przez Zeno Vendlera stał się, jak wspomniano, podstawą licznych opracowań, jednak nie wszystkie przyjęte przez autora kryteria podziału zostały przyjęte bez zastrzeżeń. Podział na „operacje” i „osiągnięcia” – jako najmniej intuicyjny – często budził wątpliwości. Anita Mittwoch w artykule *In defence of Vendler's Achievements* przedstawia argumenty, które pozwalają „obronić” odrębność „osiągnięć”.

Cechą łączącą predykaty tej grupy jest „punktualność” rozumiana jako „niepodzielność na mniejsze odcinki”. Jednym słowem znaczenie czasownika nie może się ograniczać do jakiejś fazy wykonywania danej czynności, ale musi obejmować osiągnięcie (*achievements!*) rezultatu, stąd przypisujemy predykatom tej klasy cechę „rezultatywności”.

⁶ Pol. ‘predykaty stanowe’, hiszp. *estados*.

Krytycy wyodrębnienia „osiągnięć” podkreślali brak przydatności testu progresywnego przy definiowaniu tej grupy.

Podstawowym znaczeniem predykatów z grupy „osiągnięć” w formach ciągłych są znaczenia iteratywne. O iteratywnej charakterystyce form IMP (*imperfective forms*) „osiągnięć”, które definiowane są jako *punctual verbs* ‘czasowniki punktualne’, mówi Bernard Comrie [1981: 42]:

One *verb* which is often quoted as an example of a punctual verb is the English verb *cough*, and its translation equivalents in other languages, referring to a single cough, rather than a series of coughs. If this were strictly true, then the Progressive, which has imperfective meaning, would be impossible with cough (...), i.e. *he was coughing* would be inappropriate in referring to a situation where he gave a single cough; the same would be true of French *il toussait* (Imperfect), for instance. The only interpretation possible for such a sentence would be that the reference is to a series of coughs (...) Thus the inherent punctuality of *cough* would restrict the range of interpretations that can be given to imperfective forms of this verb.

Anita Mittwoch [1991: 76] wskazuje na inne możliwe znaczenia form ciągłych, wynikające z faktu, że grupa ta obejmuje co najmniej dwa typy predykatów:

1. czasowniki momentalne (punktualne) – „osiągnięcia bez fazy przygotowującej”, które nie przyjmują form ciągłych;
2. „osiągnięcia z fazą przygotowującą” występujące w formach ciągłych.

Autorka, wyjaśnia, że w wielu przypadkach czasowniki „osiągnięciowe” przyjmują formy ciągłe, ale zawdzięczają to obecności fazy określanej tutaj jako „przygotowująca”:

He is leaving / arriving / dying.

Podobny podział opisano dla języka hiszpańskiego. Luis García Fernández [2000: 63] wspomina o istnieniu wyraźnych dwu podtypów w klasie *achievements* (hiszp. *logros*) przy okazji omawiania kryterium duratywności:

Son durativos los estados, actividades y realizaciones y son puntuales los logros. Ello quiere decir que en los logros coinciden el inicio y el final del evento; por ello los logros no admiten, en principio, ni la perífrasis progresiva, que aísla una fase central del evento, ni complemento de duración (...). Suele suceder, sin embargo, que los logros vayan acompañados de una fase que precede a la culminación del *telos*; en estos casos es posible tanto la aparición de la perífrasis progresiva como la de complemento de duración (...).

- a. Se está muriendo.
- b. Llegué a la plaza en cinco minutos.

3. Operacje

Jak wspomnieliśmy, Zeno Vendler [1968] wyróżnił grupę „operacje” na podstawie następujących kryteriów: możliwości tworzenia form ciągłych (w przeciwieństwie do *achievements* i *states*); od *activities* odróżnia ją obecność kulminacji (autor używa terminu „climax”⁷), która przekłada się na takie lingwistyczne wyróżniki tej grupy, jak:

- możliwość budowania pytań: *How long did it take to draw a circle?*;
- kompatybilność z okolicznikami czasu wprowadzonymi przez *in*;
- brak wynikania „część za całość” (czyli fragment wydarzenia nie ma tych samych cech, co całe wydarzenie). Inaczej mówiąc „operacje” są teliczne.

Czasowniki teliczne skierowane zostają na jakiś cel, osiągnięcie granicy, natomiast leksemy czasownikowe czy też predykaty nieteliczne nie zawierają w swojej budowie semantycznej żadnej informacji o granicy czy kulminacji akcji. W języku polskim to właśnie czasowniki teliczne tworzą prototypowe pary aspektowe. Wszystkie prototypowe formy dokonane będą zatem należały do grupy czasowników telicznych, nie zachodzi jednak relacja odwrotna – czasowniki

⁷ „Thus we see that while running or pushing a cart has no set terminal point, running a mile and drawing a circle do have a «climax», which has to be reached if the action is what it is claimed to be” [Vendler, 1968: 100].

teliczne w języku polskim systemowo mogą przyjmować formy dokonane i niedokonane [por. Grzegorzczkova, 1997].

Zatem abyśmy jakiś hiszpański predykat mogli określić jako rezultatywny, nie wystarczy, by był teliczny, musi się w nim znaleźć jeszcze informacja o osiągniętym celu.

Często stosowanym testem na teliczność/nieteliczność jest test łączliwości z okolicznikami czasu [por. García Fernández, 2000; Miguel, 1999; Morimoto, 1998]. Jednak założenie, że predykaty ateliczne pozostają kompatybilne z okolicznikami wprowadzonymi przez *durante*⁸, natomiast teliczne z *en*⁹, nie zawsze się sprawdza. Jak wykazuje Jukka Havu [1998: 180], część czasowników telicznych może być kompatybilna z okolicznikami czasu wprowadzonymi przez *durante*:

Si no se presupone la consecución de *telos*, varios verbos télicos durativos del tipo de *escribir una carta* son compatibles con la expresión de duración *durante X tiempo* (...).

El año pasado escribí la tesis durante cuatro meses, pero nunca pude terminarla.

*El año pasado escribí la tesis durante cuatro meses; la terminé hace un par de semanas*¹⁰.

A zatem kompatybilność z okolicznikami czasu typu *en...* i jej brak z okolicznikami typu *durante...* nie mogą być cechami decydującymi o teliczności predykatu ani pełnić roli kryterium definicyjnego dla grupy *accomplishments*.

Francisco Albertuz [1995: 326] szeroko omawia testy „łączliwości” i dochodzi do następujących wniosków:

La *conclusión* de nuestro análisis es precisamente la opuesta a la admitida habitualmente (...). Los CCIRs durativos no prueban el carácter

⁸ Chodzi o okoliczniki typu *durante media hora* (*cuantificados*), a nie *durante la fiesta* [García Fernández, 2000: 81].

⁹ W znaczeniu duratywnym, takim jak w *Pintó la puerta en dos horas*, a nie lokatywnym, jak w *En un par de horas te llamo y te cuento lo que ha pasado* [por. García Fernández, 2000: 81].

¹⁰ Przykłady za: [Havu, 1998: 180].

del proceso respecto del parámetro de la telicidad sino que, cuando se añaden a una cláusula, son los responsables del mismo. Es a ellos, en consecuencia, a quienes de manera unívoca (aunque teniendo en cuenta la neutralizabilidad de la oposición) debe ser asignado un valor +/- *télico*, no otra cosa es el contenido antes etiquetado como +/- cumplimiento.

Okoliczniki wprowadzone przez *durante* określają według słów autora [Albertuz, 1995: 325] odcinek czasu, w jakim proces się rozwija, nie informują nas natomiast w żaden sposób o ewentualnym osiągnięciu rezultatu:

Cantaron una canción durante una hora.

Natomiast okoliczniki wprowadzone przez *en* niosą w sobie cechę rezultatywności (autor określa ją jako [+cumplimiento])¹¹:

Cantaron una canción en una hora [Albertuz, 1995: 325].

Pintó la puerta en dos horas.

Construyó la casa en dos años [García Fernández, 1999: 3141].

Wynika z tego zatem, że predykaty z grupy „operacje”, które łączą się z okolicznikiem czasu *en*, będzie można scharakteryzować cechą [+rezultatywny]. Ta cecha zbliża „operacje” do „osiągnięć”:

Pintar la puerta en dos horas. (accomplishment)

Llegar a la plaza en cinco minutos. (achievement)

Jakie inne formalne wyróżniki będą podstawą „rezultatywności” w grupie „operacji”? Pytanie to łączy się z szerokim tematem sposobów wyrażania treści aspektowych w języku hiszpańskim, którego w tym artykule nie jesteśmy w stanie wyczerpać. Należy tu jednak zaznaczyć, że „rezultatywność” pewnych predykatów może być determinowana przez cechy podmiotu, dopełnienia czasownika i ich semantykę, obecność i rodzaj okoliczników, a w końcu nawet elementy kontekstu zdaniowego i logicznego¹².

¹¹ Por. także: [Havu, 1997].

¹² Por. także: [Nowikow, 2002; Pawlik, 1995: 147]. Osobnym tematem są terminatywne znaczenia konstrukcji peryfrastycznych.

*Leí todo el libro.
Escribí la carta y la envié.*

Elena de Miguel [1999: 2994 *passim*] zwraca uwagę na rolę zamka zwrotnego *se*¹³:

Este *se* constituye una marca de la delimitación del evento. Por tanto, sólo se va a afijar a verbos que aparezcan en contextos delimitados, para subrayar esta delimitación. *Se* elige verbos transitivos que tienden hacia un límite, y que cuentan con la doble posibilidad de expresar que han alcanzado el límite o de dejar esa información sin expresar. (...)

Obsérvese que en:

Juan (se) comió una tortilla él solo.

la presencia de *se* no es obligada (aunque parece preferible). *Se* es opcional: si aparece, subraya que el evento está delimitado, pero este puede estarlo sin su presencia. Lo realmente interesante es que si el evento no es delimitado, *se* no aparece [Miguel, 1999: 2995].

A zatem informacja o osiągnięciu rezultatu realizowana jest przy pomocy środków leksykalnych, składniowych lub kontekstowych. Pozostałe predykaty z grupy *accomplishments* – te, w których brak wyraźnej leksykalnej czy kontekstowej informacji o rezultatywności – pozostawiają zdanie dwuznacznym:

Es interesante advertir que entre los hablantes nativos de español, no existe plena unanimidad en la interpretación de las frases parecidas: *Ayer leí el libro; hoy he leído el libro*. Para algunos, ambas oraciones comunican un proceso consumado y llevado hasta el fin; para otros no necesariamente [Pawlik, 2001: 271].

Istotne wydaje się to, że formy *imperfecto* rezultatywnych „operacji” (podobnie jak w przypadku „osiągnięć”) będą przyjmowały znaczenie iteratywne:

*Juan tocaba la sonata en veinte minutos*¹⁴.

¹³ Szerzej omawia ten temat Mario Barra Jover [1996].

¹⁴ Przykład za Luisem Garcíą Fernándezem [1999].

W języku polskim czasowniki czy predykaty rezultatywne zachowują się podobnie. Cecha, która w polszczyźnie jest dla prototypowej pary aspektowej kategoriałna, w przypadku predykatów rezultatywnych takich jak: „znaleźć” (osiągnięcie), „czytać książkę w godzinę” (rezultatywna operacja), jest cechą semantyczną charakteryzującą sam predykat. A opozycja: forma dokonana/niedokonana („znajdował”/„znalazł”, „zjadł obiad w godzinę”/„jadł obiad w godzinę”), opiera się na opozycji cech (jednokrotność/iteracja).

4. Podsumowanie

Jak wcześniej wspominaliśmy, podział *states/activities/accomplishments/achievements* nie jest podziałem „dyskretnym”. Tak jak przewidział Vendler, mamy tu do czynienia ze swego rodzaju kontinuum.

Te predykaty z grupy „operacji” (np. *construir la casa*), które dzięki obecności okolicznika *en* albo innych elementów zyskują cechę „rezultatywności”, zbliżają się do grupy „osiągnięć”. Natomiast te predykaty z grupy „operacji”, które „profilują” sam proces dochodzenia do rezultatu, przesuwają się w drugą stronę i zbliżają się do predykatów aktywnościowych.

Klasyfikacja Vendlera, wyrosła z filozoficznej tradycji, w dużym stopniu opiera się na kryteriach pozajęzykowych:

Lo que se anunciaba como una clasificación de entidades lingüísticas (verbos) resulta en realidad una clasificación de entidades reales (tipos de procesos en tanto *denotata*). Los *schemata* temporales no son valores lingüísticos sino tipos de referentes cuya obtención es previa al análisis del lenguaje [Albertuz, 1995: 296].

Wydaje się, że właśnie to decyduje o jej uniwersalnym charakterze. Opisując cztery możliwe schematy czasowe, stwarzając płaszczyznę porównań w zależności od języka będącego przedmiotem badań oraz cech, których realizację staramy się opisać.

Bibliografia

- Albertuz, F.J. (1995), „En torno a la fundamentación lingüística de la Aktionsart”, *Verba*, 22, s. 285-337.
- Barra Jover, M. (1996), „Dativo de interés, dativo aspectual y las marcas de aspecto perfectivo en español”, *Verba*, 23, s. 121-146.
- Comrie, B. (1981), *Aspect. An Introduction to the Study of Verbal Aspect and related problems*, Cambridge University Press, London–New York–Melbourne.
- García Fernández, L. (1999), „Los complementos adverbiales temporales. La subordinación temporal”, w: Bosque, I., Demonte, V. (eds.), *Gramática descriptiva de la lengua española*, Espasa Calpe, Madrid, s. 3129-3208.
- García Fernández, L. (2000), *La gramática de los complementos temporales*, Visor Libros, Madrid.
- Grzegorzczkova, R. (1997), „Nowe spojrzenie na kategorię aspektu w perspektywie semantyki kognitywnej”, w: Grzegorzczkova, R., Zaron, Z. (red.), *Semantyczna struktura słownictwa i wypowiedzi*, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa, s. 25-37.
- Havu, J. (1998), *La constitución temporal del sintagma verbal en el español moderno*, Academia Scientiarum Fennica, Helsinki.
- Miguel, E. de (1999), „El aspecto léxico”, w: Bosque, I., Demonte, V. (eds.), *Gramática descriptiva de la lengua española*, Espasa Calpe, Madrid, s. 2977-3060.
- Mittwoch, A. (1991), „In Defence of Vendler’s Achievements”, w: Veters, C., Vandeweghe, W. (eds.), *Perspectives on Aspect and Aktionsart*, *Belgian Journal of Linguistics*, 6, Éditions de l’Université de Bruxelles, s. 71-85.
- Morimoto, Y. (1998), *El aspecto léxico: delimitación*, Arco Libros, Madrid.
- Nowikow, W. (2002), „Acerca de la distinción entre los conceptos de [+ limitación] temporal y [+conclusión procesal]”, w: Piechnik, I., Świątkowska, M. (red.), *Romanica Cracoviensia*, nr 2, UJ, Kraków, s. 177-186.
- Pawlik, J. (1995), „Los conceptos de aspecto verbal y de tiempo pasado en las lenguas románicas y eslavas en el caso del español y del polaco”, *Revista de Filología de la Universidad de La Laguna*, nr 14, s. 141-153.

-
- Pawlik, J. (2001), *Selección de problemas de gramática española*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu im. A. Mickiewicza, Poznań.
- Vendler, Z. (1968), *Linguistics in philosophy*, Cornell University Press Ithaca, New York.